

מקורות לחקר תרבות ישראל • 13

שמחה עמנואל

תשובות מהר"ם מרוטנבורג וחבריו

תשובות מהר"ם מרוטנבורג וחבריו

ההדיר והוסיף מבוא והערות

שמחה עמנואל

כרך ראשון

האיגוד העולמי למדעי היהדות
קרן הרב דוד משה ועמליה רוזן
ירושלים תשע"ב

כל הזכויות שמורות
לאיגוד העולמי למדעי היהדות
ולקרן הרב משה דוד ועמליה רוזן

מסת"ב 7-01-7418-965-978

סדר עימוד והדפסה: דפוס גרפית בע"מ, ירושלים

לזכר אמי
חנה עמנואל ז"ל

ולזכר סבתי
חנה (מרתה) עמנואל הי"ד

תוכן העניינים

כרך ראשון

13	פתח דבר
	מבוא
21	פרק א: כ"י ברלין 262 – 'ספר סיני'
21	1. תיאור כתב היד
23	2. קורותיו של כתב היד
26	3. טופס בולוניה
27	4. המפתח בתחילת כתב היד והחלוקה לסימנים
29	5. העורך ודרכו
32	6. קורותיו של ר' אברהם, עורך הקובץ
35	7. זמן עריכת הקובץ
38	8. זיקתו של כ"י ברלין לקבצים אחרים של תשובות מהר"ם
38	א. כ"י אוקספורד 844
39	ב. ד"ק
41	ג. כ"י קיימברידג' 548
43	9. כפילויות
44	10. ראשונים שהשתמשו ב'ספר סיני'
49	11. פתיחות וחתימות
63	12. נספחים
63	א. ר' אלחנן בן יצחק ומהר"ם מרוטנבורג
70	ב. אבי מהר"ם
76	ג. תחבולות סופרים
77	פרק ב: כ"י אוקספורד 844
77	1. תיאור כתב היד
79	2. תולדות כתב היד
82	3. מבנה הקובץ ומקורותיו

82	א. פתיחה
82	ב. אור זרוע
84	ג. 'ספר סיני'
87	ד. תשובות שאינן של מהר"ם
89	ה. כפילויות
90	4. פתיחות וחתימות
93	פרק ג: כ"י פרמה 86
93	1. תיאור כתב היד
95	2. ראשונים שהשתמשו בקובץ התשובות
96	3. מפתח התשובות בכ"י אוקספורד 684
98	4. מבנה הקובץ ומקורותיו
98	א. פתיחה
99	ב. ספר הדינים של ר' יהודה הכהן
101	ג. ספר אבן העזר של ראב"ן
102	ד. ספר החכמה של ר' ברוך ממגנצא
103	ה. חיבורים של תלמידי מהר"ם
104	ו. חכמי מגדבורג
111	ז. תשובות הרא"ש והרשב"א
113	פרק ד: כ"י המבורג 45
113	1. תיאור כתב היד
114	2. מבנה הקובץ ומקורותיו
114	א. תשובות הרשב"א והרא"ש
115	ב. כתביהם של תלמידי מהר"ם
116	ג. קובץ תשובות מהר"ם – כ"י אוקספורד 844
119	ד. קובץ תשובות מהר"ם – דפוס פראג
119	ה. תשובות תלמידי מהר"ם
122	3. עורך הקובץ
123	פרק ה: כ"י מוסקבה 155
123	1. פתיחה
125	2. הקובץ הראשון
127	3. הקובץ השני

131	פרק ו: כ"י אוקספורד 641
131	1. תיאור כתב היד
133	2. הקובץ השני (סימנים קעא-ריג)
137	3. הקובץ השלישי (סימנים ריד-שה)
139	פרק ז: כ"י פרמה 1282
141	פרק ח: כ"י קיימברידג' 548
141	1. כתב היד ודפים נוספים בגניזת קהיר
144	2. פרסומים קודמים מתוך כתב היד
146	3. חסרונות בכתב היד
146	4. זיקה לקבצים אחרים
149	פרק ט: כ"י טורונטו 12
149	1. תיאור כתב היד
153	2. טופס מגניזת קהיר
154	3. החלוקה לסימנים
156	4. מהדורת בלוך
159	5. עורך קובץ התשובות
165	פרק י: כ"י בראונשווייג 139
167	פרק יא: כ"י מינכן 151
169	פרק יב: כ"י וינה 67
169	1. תיאור כתב היד
170	2. זיקה לקבצים אחרים
170	א. כ"י קיימברידג' 548
171	ב. תשובות מיימוניות
173	פרק יג: כ"י ציריך 51
175	פרק יד: סיכום
175	1. קובצי התשובות
179	2. מהר"ם וסביבתו

התשובות

185	הקדמה
187	תשובות מכ"י ברלין 262
279	תשובות מכ"י אוקספורד 844
507	תשובות מכ"י פרמה 86

כרך שני

713	תשובות מכ"י המבורג 45
807	תשובות מכ"י מוסקבה 155
865	תשובות מכ"י אוקספורד 641
889	תשובות מכ"י פרמה 1282
909	תשובות מכ"י קיימברידג' 548
	תשובות מכ"י טורונטו 12, בראונשווייג 139, מינכן 151, וינה 67
923	וציריך 51
939	תשובות נוספות

רשימת התשובות

967	הקדמה
969	פרק א: כ"י ברלין 262
999	פרק ב: כ"י אוקספורד 844
1017	פרק ג: כ"י פרמה 86
1037	פרק ד: כ"י המבורג 45
1049	פרק ה: כ"י מוסקבה 155
1065	פרק ו: כ"י אוקספורד 641
1069	פרק ז: כ"י פרמה 1282
1071	פרק ח: כ"י קיימברידג' 548
1081	פרק ט: כ"י טורונטו 12
1085	פרק י: כ"י בראונשווייג 139
1087	פרק יא: כ"י מינכן 151
1089	פרק יב: כ"י וינה 67
1105	פרק יג: כ"י ציריך 51

מפתחות

1121	א. רשימת הסימנים המשמשים בספר
1121	ב. רשימת הקיצורים הביבליוגרפיים
1151	ג. מפתח כתבי היד
1160	ד. מפתח עניינים
1164	ה. מפתח אישים
1175	ו. מפתח מקומות
1177	ז. מפתח מקורות
	1. מקרא 1177; 2. ספרות חז"ל 1178; 3. ספרי גאונים וראשונים
	1189; 4. תשובות מהר"ם מרוטנבורג 1204
1216	ח. תוכן התשובות